

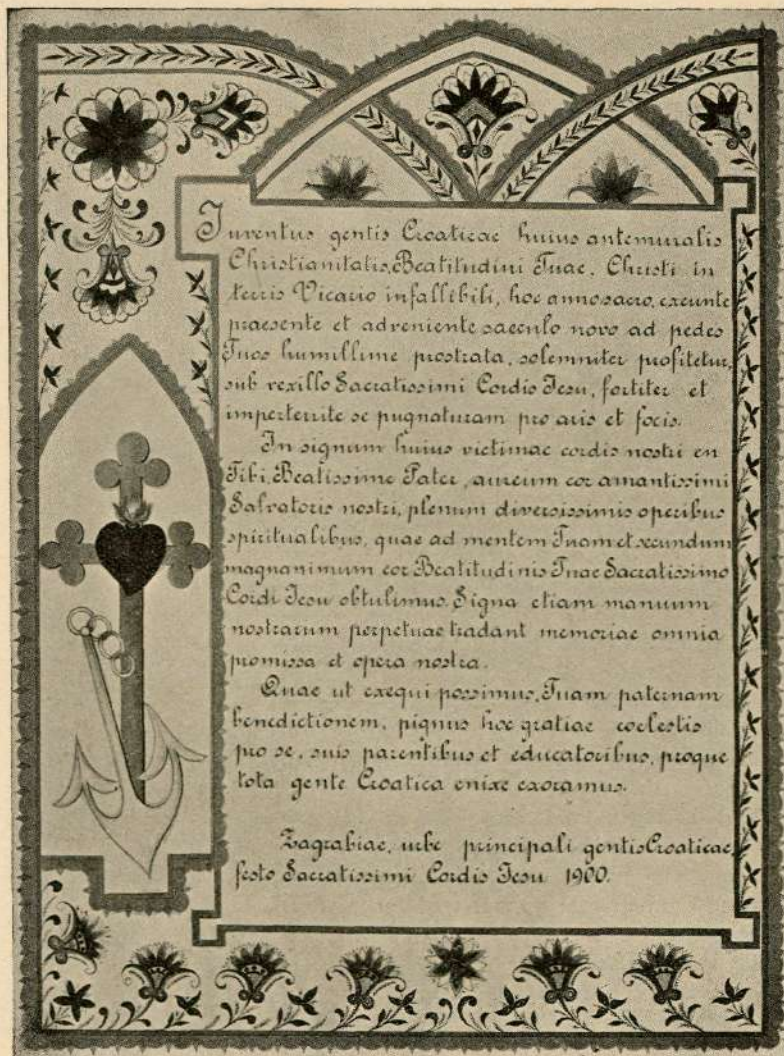
vini slovenskega slovstva“ navajajo dotičnih pisateljev nemški spisi, tako bi bilo vsaj dosledno, da se omenjajo tudi hrvaški. In ker je omenjen na strani 159. neki postranski dogodek iz življenja l. 1899., bi se bili lahko navedli tudi večji spisi, objavljeni po letu 1895. Večkrat se tudi omenjajo manjši neznatni sestavki, o večjih in znamenitejših pa se molči. Cassiodorov list na strani 169. ne spada k stvari. Še nekaj iz radovednosti: Senekovič je od Negove doma. Od katerega Svetega Petra v Štajerski pa je Koprivšek (stran 199)? Kje na Gorenjskem je bil rojen Jereb (211. stran)? Od katerega sv. Miklavža na Štajerskem Borštner (221)? Odkod je Viljem Ogrinec (222)? odkod Lavtar (223)?

(Konec.)

Almanah. Spisali in založili slovenski bogoslovci. Uredil Fr. Ks. Grivec. Ljubljana. 1901. Tiskala Katol. Tiskarna. Strani 216, vel. 8°. — Znano nam je bilo sicer, da je med slovenskimi bogoslovci mnogo delavnih moči in nadarjenih pisateljev. A odkrito priznamo, da se nismo nadejali, da bodo ti mladi možje kar nepričakovano obogatili slovensko slovstvo s tako krasno in po vsebini tako zanimivo knjigo, kakršna je „Almanah.“ „Katoliška Tiskarna“ je izborna izvršila tiskarsko delo in knjigo, če hočete, moderno elegantno, opremila. — Nenavadno ugoden vtisk je na nas napravila naslovna slika (na ovitku),

delo ljubljanskega bogoslovca Fr. Dobnikarja, znanega sotrudnika „Dom in Sveta“. Ob slikah Dobnikarjevih se nehoté spomnimo onih srednjeveških slikarjev, ki so s tedanjimi skromnimi tehničnimi sredstvi, s preprostimi potezami ustvarjali dela velike umetniške dovršenosti. Tudi iz te naslovne slike „Almanahove“ nam sije umetnost, ki je potekla iz duše mladega umetnika brez posebne tehnične izobrazbe. To so vam preproste poteze,

a celoten vtisk je vendar jako lep, jako prikupen. Slika je moderna, pa brez pretiranosti in hlastanje po novem in nenavadnem. Razen naslovne slika ima Fr. Dobnikar v „Almanahu“ še pet vinjet. Neka ljubkost se nam smehlja iz vinjete „Živa voda“ (str. 18). Kako plastično sta narisana dva golobčka,

Posvečenje hrvaške mladine presv. Srcu Jezusovemu.
Latinski list iz albuma, darovanega sv. očetu.

ki pijeta življenje iz „Žive vode“! Globoko zamišljena je vinjeta, ki nam predstavlja modroslovca, kateri je uzrl resnico (str. 108). Ostale tri vinjete pa alegorično uprizarjajo krščanske umetnosti: slikarstvo, glasbo in stavbarstvo.

Almanah je posvečen „Kristusu, kralju nesmrtnemu vekov“, katera posvetitev mogočno zveni iz Fr. Ks. Grivčevega uvodnega spisa: „Kristusu, kralju nesmrtnih vekov... slava!“

Spis je pesniško-vznesen, podoben himni ali psalmu. — „Prilike“ A. Mrharja so kratke, pa krasne poezije v prozi. Dvanajst jih je. Najlepše so menda prve štiri; vendar se skoraj ne upamo odločiti, kateri bi prisodili prvo mesto. Nekatere se bolj odlikujejo po globoki misli, druge pa po

so sestavljene v prijetno-dehteč šopek nedolžnosti. Nekatere misli so izražene nekako mistično. Seveda pesniku so v duši vstajali spomini prvega svetega obhajila; in pri tem rado zapljuje v duši nekaj tako neizraznega . . . Kakor sploh vse Mrharjeve pesmi se tudi te odlikujejo po globokem pesniškem

čuvstvanju, krasni dikciji in živi pesniški slikovitosti. — „Odkod religija“ (Jak. Ukmar v Gorici) je primeroma kratek, jedrnat spis. Dotika se važnega verskega vprašanja. Pisatelju je bilo morda odmerjeno premalo prostora, zato je moral povedati svoje misli bolj na kratko, suho. Sicer je pa spis temeljito preiščen. Če si pridobi pisatelj več živahnosti in originalnosti v slogu, bo izvestno napisal še mnogo lepih znanstvenih stvari. — Študijo „Slomšek pedagog“ (M. Slavič iz Maribora) bo gotovo vsak z veseljem čital. Priznati moramo, da smo se skoraj ustrašili, ko smo videli, da je spis sestavljen po večini iz citatov iz Slomška. A kmalu smo spoznali, da so to le svetle iskricke, ki jih je pisatelj lepo in popolnoma samostojno nanizal v lep pedagoški zistem. Pisatelj se je globoko zamislil v Slomškovo pedagogiko. Zraven pa opažamo v spisu veliko originalnost pisateljevo. Brez dvoma spada ta študija med najlepše, kar se jih je sploh napisalo o Slomšku. — Posebno zanimiva ter originalna sta spisa, ki ju

Posvečenje hrvaške mladine presv. Srcu Jezusovemu.
Hrvaški list iz albuma, darovanega sv. očetu.

vzorni pesniški obliki. Pa tudi v vezani besedi se je izkazal v Almanahu A. Mrhar, ki je kot pesnik (Silvin Sardenko) že dobro znan slovenskemu občinstvu. „Slikarjev stari Simeon“ je polepična pesem, ki ima globoko misel. Slikar se sredi slave zaveda, da je zanj pač najvažnejše, če bo enkrat Bog v njegovi duši našel sliko svojo. — Pod naslovom „Nevestica“ pa je nanizal pesnik devet nedolžnoljubkih pesmi, ki tvorijo lepo celoto in

je napisal Fr. Ks. Grivec o slovstvu in umetnosti. Tako zanimivih in izvornih spisov o teh stvarih v naši literaturi še nismo čitali. Študija „Iz naturalizma v misticizem“ nam temeljito pojasnjuje moderno mistično literarno gibanje. Dobro razlaga psihološke vzroke tega gibanja, zraven pa tudi pove, kaj in kje je prava mistika. Mistika se ne dá priučiti, ampak more potekati le iz globokega duševnega življenja. Prava mistika

ima najglobljo in najtoplejšo poezijo in je ožarjena s pesniškimi žarki asceze. Mistika kipi v nebo v gotskih katedralah, diha iz Fra Angelicovih slik... To je jedro študije, ki nam z markantnimi potezami objasnjuje moderne struje. Pisatelj se ozira posebno na slovansko in francosko literaturo. Seznan nas z ženiji in velikani, kakor so Bilek, Březina, Hello... „Umetnost—apologija“ je takisto nekaj novega, posebnega. Osnovan na modroslovni podlagi iz teorije in zgodovine umetnosti, dokazuje spis, da smemo govoriti o apologetični moči umetnosti; nazadnje pa s konkretnimi dokazi potrjuje, da je krščanska umetnost res apologetična. V spisu najdeš lepih, globokih misli o umetnosti sploh. Pisan je članek tako interesantno, da težko odložiš knjigo, preden si celega prečital. — Jako temeljit je spis „Panteizem in enota krščanskega svetovnega naziranja“ (M. Pečarič). Z neizprosno logiko, globoko premišljeno dokazuje stavek: „Panteizem je sinteza zmot — krščansko svetovno naziranje je sinteza resnice.“ Sicer nekako težek spis je ponekodi jako živahen, posebno kjer se opira na poljske in francoske vire. — „In drevje je plakalo...“ (Fran Steržaj) je kratek, pa ljubek leposloven spis, lepa slika iz pisateljeve duše in narave. Pisatelj kaže izvrsten talent. — V „Novomashniku“ nam riše P. Perko najbolj vzvišeni trenutek iz duhovnikovega življenja, trenutek, ko je duhovnik pred božjim oltarjem prvič izpregovoril pred kruhom in vinom čudotvorne besede posvečenja... Sličica je zares krasna in globoko pretresljiva. — Študija „O namenu cerkvene glasbe“ (Fran Spindler iz Maribora) je zanimiva tudi za one, ki se ne pečajo posebej z glasbo. Pisatelj prav lepo in stvarno govori o namenu umetnosti sploh ter polagoma preide k svojemu predmetu, ki ga opisuje prav živahno. — V spisu „Zasebna last“ (E. Vračko iz Maribora) dokazuje pisatelj, da je opravičenost zasebne lasti utemeljena v naravnem pravu. V spisu bi si želeli malo več življenja. — V pesniškem delu Almanaha nas zanima tudi še Euricius (pseudonim). Njegove pesmi so po obliki tuintam premalo obrušene, vendar kažejo, da jih je zložil prav pesnik. Vsaka pesem je neposreden izliv pesniške duše. — V študiji „Življenska moč svetosti“ nam Ivan Prijatelj opisuje veliki reformatorski vpliv, ki so ga imeli svetniki na človeštvo. Ob koncu prav lepo piše, da je v svetnikih uresničen pravi ideal onih „nadjudi“, ki je po njih zahrepenel moderni svet. — Razprava „Jesus Christus heri et hodie“ (Izaija Božič iz Gorice) prav primerno završuje celo knjigo kažoč, kako je Kristus resnični vladar vseh vekov, kralj starega in novega zakona.

Tak je Almanah. Veselje nas je prešinjalo, ko smo ga zopet in zopet pregledovali. Saj je to

delo glasna priča, da se naši bogoslovci vsestranski izobrazujejo, da je med njimi mnogo lepih talentov — in kar je več, mnogo idealnega teženja in resnega dela! Slovenci, sezite po ti knjigi! Cena 2 K 40 h spričo elegantne opreme ni previsoka.

Dr. M. P.

Slovenska stenografija. Priredil Fr. Novak, c. kr. gimnazijski profesor. Drugi del: Debatno pismo.

S to knjigo smo dobili slovenski stenografi slednjič vendarle celoten stenografski sestav. Sicer je bil sestavljen že profesor Bezenšek popoln stenografski zistem, toda zagledal je beli dan samo prvi del, dočim počiva rokopis debatnega pisma v arhivu „Slovenske Matice“. Ko sem dobil v roko težko pričakovani drugi del Novakove stenografije, se mi je nehoté vrinila misel, da je dobro za nas, da se Bezenškov sestav debatnega pisma ni natisnil, ker bi bil zbog avtoritete pisateljeve onemogočil izdanje Novakovega sestava. Pri nas je že tako: ako dve knjigi obdelujeta isto stvar, roma ena gotovo v podstrešja knjigotržnih skladišč spat večno spanje. Nočem s temi opazkami kratiti zaslug gospodu profesorju Bezenšku; on je oral ledino na polji slovenske stenografije; toda že sedaj je jasno, da pomenja Novakov sestav velik napredek, ki je bil pa seveda mogoč še le potem, ko je Bezenšek postavil temelj.

Ista temeljitost, kakor prvi del, diči tudi „Debatno pismo“. Razdelitev je ista, kakor v nemških učnih knjigah; okrajšave se delé v začetne, srednje, končne in mešane. S posebno pazljivostjo so obdelane začetne, končne in mešane, manjši prostor je odmerjen srednjim. To načelo je pravo. Praktičnega pomena so posebno začetne in mešane okrajšave gledé na čitljivost in gledé na gibčnost. Kolikor se razvidi že iz zgledov v knjigi, se slovenščini prilegajo najbolj začetne in mešane okrajšave in se najlažje čitajo. Gledé na razvoj slovenske stenografije je treba tu poudarjati, da se mora vsaka učna knjiga ozirati pred vsem na začetnike in na take, katerim je stenografija le postransko opravilo, kateri se tedaj ne morejo popolnoma posvetiti nje proučevanju, pa jo vendar rabijo. Stremiti je treba torej po preprostosti in jasnosti oblik, ki so lahko priučljive. Za spretno rabo srednjih in končnih okrajšav je pa potreba že velikega strokovnega in jezikovnega znanja, in zato moramo biti pri njih uporabi veliko bolj previdni, nego v nemščini, kjer je frazeologija že tako razvita in stalna, da je dovolj vedeti par besed, pa je že stavek določen. Gospod profesor se je teh načel kolikor toliko držal ter je posebno še razširil pojem mešanih okrajšav. V posameznosti se spuščati mi tukaj prostor ne dovoljuje; pripomnim samo še gledé srednjih okrajšav, da praktično vrednost bi imelo edino